

บรรณานุกรม

หนังสือ

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในชนบท. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล, ๒๕๒๒.
- _____. ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน, ๒๕๑๗.
- _____. นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว ๒๕๒๒. กรุงเทพมหานคร : มงคลการพิมพ์, ๒๕๒๔.
- _____. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา, ๒๕๒๕.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๕.
- _____. ชนบทไทย ๒๕๒๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๒.
- _____. ชนบทไทย ๒๕๒๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๓.
- จุมพล สวัสดิ์ยากร. หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๒๐.
- ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย. คณะสังคมศาสตร์, สังคมและวัฒนธรรมของภาคเหนือประเทศไทย. เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑.
- พิชิต พัทธ์กะเทพสมบัติ และสุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์. โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจประชากรไทย. สรุปผลการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

วิเชียร เกตุสิงห์, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๒๔.

_____ . หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
เรือนอักษร, ๒๕๒๖.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. กองวิจัยการศึกษา. การศึกษาแบบแผนและพฤติกรรม
ของหญิงไทยชนบท. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๑.

สิตา เจตีย์. วิธีวิจัยสังคมศาสตร์: แนวการทำวิจัยวิทยานิพนธ์ บรรณานุกรมและเชิงอรรถ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๒๐.

สุเทพ เขาวลิต. หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔.

อนันต์ ศรีโสภณ. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๒๑.

บทความ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะการศึกษา. "ข้อเสนอ
แนวนโยบายการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนประถมศึกษา," วารสารสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ ๑๓ (เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๒๒) : ๑๗-๒๐.

ศิริ เกิดอินทร์. "แผนปฏิบัติการพัฒนาเด็กปีเด็กสากล." วารสารพัฒนาชุมชน ๑๘ (กุมภาพันธ์
๒๕๒๒) : ๘๘-๑๐๗.

เอกสารอื่น ๆ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กองแผนงานการศึกษา. "ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย." ๑๐ มกราคม ๒๕๒๔ (อัดสำเนา).

ประยงค์ ลีมิตรระกุล. "การศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อภาวะทุพโภชนาการ
เด็กก่อนวัยเรียนในชนบท จังหวัดเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์การแพทย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๒.

สัมภาษณ์

อำนวยการ งามวงศ์วาน. พัฒนาการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. สัมภาษณ์, ๑๕ ตุลาคม
๒๕๒๔.

BIBLIOGRAPHY

Books

- Ambron, Sueann Robinson. Child Development. 2d ed. New York: Holt,
Rinehart and Winston, 1978.
- Burgoon, Michael, et al. Small Group Communication: A Functional
Approach. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1974.
- Campbell, Jams H. and Hepler, Hal W. Dimension in Communication (Readings).
Belmont: Wadsworth Publishing Company,
- Cronkhite, Gary. Persuasion Speech and Behavioral Change. Indianapolis:
The Bobbs-Mcwill. Company, 1969.
- Hovland, Carl I., et al. Communication and Persuasion. New Haven: Yale
University Press, 1953.
- Pool, Ithiel de Sola, et al. Handbook of Communication. Chicago: Rand
Mc. Nally Colledge Publishing Company, 1973.

- Rogers, E.M. Modernization Among Peasant: The Impact of Communication.
New York: The Free Press, 1976.
- Rogers and Shoemaker. Communication of Innovation: A Cross Cultural Approach. New York: The Free Press, 1971.
- Rossiter, Charls M. and Pearu, Jr. W. Barnett. Communicating Personality: A Theory of Interpersonal Communication and Human Relationships.
Indianapolis: The Bobbs -Mcwill Company, 1975.
- Savile, A. H. Extensi6n in Rural Communities. Landon: Oxford Press, 1970
- Schramm, Wilbur and Lerner, Deniel. Communication Change: The Last ten Years and The Next. Honolulu: East-West Centur Book, 1976.
- Taylor, Annita, et al. Communication. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Winder, Russel R. The Study of Humman Communication. Indianapolis:
The Bobbs-Merrill Company, 1973.

Articles

- Cronkhite and Liska. "A Critique of Factor Analytic Approaches to the Study of Credibility." Communication Monographs 43 (June 1976): 91-93.
- Delia, Jesse G. "A Constructivist Analysis of The Concept of Credibility." The Quarterly Journal of Speech 62 (December 1976): 333-442.

- Dominic, A. Infante. "The Construct Validity of Semantic Differential Scales for the Measurement of Source Credibility." Communication Quarterly 28 (Spring 1980): 19-25.
- Hovland and Weiss. "The Influence of Source Credibility on Communication Effectiveness." Public Opinion Quarterly 1 (1951): 635-650.
- Whitehead, Jr. Jack L. "Factors of Source Credibility." The Quarterly Journal of Speech 54 (1968): 59-63.

ภาคผนวก ก.

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการจัดตั้งศูนย์ฯ กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่
ความน่าเชื่อถือและความพยายามของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายคาดว่าจะได้รับ
ความสามารถเข้าใจบทบาทตนเองและผู้อื่นของกลุ่มเป้าหมาย และทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อศูนย์ฯ

FILE NNAME (CREATION DATE = 21/05/82)

----- PEARSON CORRELATION COEFFICIENTS -----

ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจหรือกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม กษ ทบยอสมัคร มาจัดตั้งศูนย์

	V9	V10	V11	V911	NEWV1
V9 ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่	1.0000 (0) S=0.001	0.5997 (.60) S=0.001	0.7314 (.60) S=0.001	0.8979 (.60) S=0.001	-0.0804 (.60) S=0.271
V10 ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่	0.5997 (.60) S=0.001	1.0000 (0) S=0.001	0.4904 (.60) S=0.001	0.7995 (.60) S=0.001	-0.0288 (.60) S=0.413
V11 ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่	0.7314 (.60) S=0.001	0.4904 (.60) S=0.001	1.0000 (0) S=0.001	0.8785 (.60) S=0.001	-0.0864 (.60) S=0.256
V911 ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่	0.8979 (.60) S=0.001	0.7995 (.60) S=0.001	0.8785 (.60) S=0.001	1.0000 (0) S=0.001	-0.0770 (.60) S=0.279
NEWV1 การยอมรับ การจัดตั้งศูนย์	-0.0804 (.60) S=0.271	-0.0288 (.60) S=0.413	-0.0864 (.60) S=0.256	-0.0770 (.60) S=0.279	1.0000 (0) S=0.001

(COEFFICIENT / (CASES) / SIGNIFICANCE)

(A VALUE OF 99.0000 IS PRINTED IF A COEFFICIENT CANNOT BE COMPUTED)

N.S.

FILE NENAME (CREATION DATE = 22/05/82)

----- PEARSON CORRELATION COEFFICIENTS -----

ความพึงพอใจเรื่อง ความพยายามในทรมานที่มีต่อของใคร่ที่สนใจ สวม กทม ทรมานร่วมการจัดตั้งศูนย์
 VI417 V1826 V1426 NEWV1

V1417	1.0000	0.1697	0.7257	-0.0070
ความพยายามใน กิจกรรมที่สนใจ	(0)	(60)	(60)	(60)
	S=0.001	S=0.097	S=0.001	S=0.479
V1826	0.1697	1.0000	0.8012	0.0871
ความพยายาม เกี่ยวกับศูนย์	(60)	(0)	(60)	(60)
	S=0.097	S=0.001	S=0.001	S=0.905
V1426	0.7257	0.8012	1.0000	0.0426
ความพยายาม ดำเนินการจัดตั้งศูนย์	(60)	(60)	(0)	(60)
	S=0.001	S=0.001	S=0.001	S=0.373
NEWV1	-0.0070	0.0871	0.0426	1.0000
ทรมานร่วม การจัดตั้งศูนย์	(60)	(60)	(60)	(0)
	S=0.479	S=0.305	S=0.373	S=0.001

(COEFFICIENT / (CASES) / SIGNIFILANCE)

(A VALUE OF 99.0000 IS PRINTED IF A (COEFFICIENT) CANNOT BE COMPUTED)

N.S.

FILE ACNAME (CREATION DATE = 15/05/82)

----- PEARSON CORRELATION COEFFICIENTS -----

ความสัมพันธ์ระหว่างปีเกิดต่างๆ กับ การยอมรับ การตัดสินใจ

	V2732	V3346	V7996	NEWV1
V2732 ปีเกิด	1.0000 (0) S=0.001	0.1067 (108) S=0.136	0.4136 (108) S=0.001	0.2684** (108) S=0.002
V3346 การยอมรับการตัดสินใจ	0.1067 (108) S=0.136	1.0000 (0) S=0.001	0.0869 (108) S=0.186	0.2201* (108) S=0.011
V7996 การตัดสินใจ	0.4136 (108) S=0.001	0.0869 (108) S=0.186	1.0000 (0) S=0.001	0.2257* (108) S=0.009
NEWV1 การตัดสินใจ	0.2684 (108) S=0.002	0.2201 (108) S=0.011	0.2257 (108) S=0.009	1.0000 (0) S=0.001

(COEFFICIENT / (CASES) / SIGNIFICANCE)

(A VALUE OF 99.0000 IS PRINTED IF A COEFFICIENT CANNOT BE COMPUTED)

** มีนัยสำคัญ ที่ ระดับ $p = 0.01$

* มีนัยสำคัญ ที่ ระดับ $p = 0.05$

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ชื่อ สกุล

บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ชื่อผู้สัมภาษณ์ ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ นาที

๑
บัตรที่ ๑๒ ๓ ๔
เลขที่แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

๑๑. เพศ

๕

๑๒. อายุ

๖ ๗

๑๓. รายได้ส่วนใหญ่ได้มาจากการประกอบอาชีพอะไร

๘ ๙

๑๔. ระดับการศึกษาสูงสุด

๑๐

๑๕. ความสัมพันธ์กับเด็กอายุ ๓-๖ ปี ในบ้าน (ให้ระบุว่า เป็นพ่อ, แม่, ปู่, ย่า, ตา, ยาย ฯลฯ)

๑๑

๑๖. การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า ๑ ตำแหน่ง)

๑๒ ๑๓ ๑๔

๑. กำนัน

๕. คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก(กพด.)

๒. ผู้ใหญ่บ้าน

๖. ผู้ดูแลเด็กเล็ก (ผดล.)

๓. ครู

๗. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๔. คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน(กพม.)

๘. ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ทั้งสิ้น

- ๑๗. ท่านรู้จักพัฒนาการประจำตำบลท่านเพียงใด
 - ๑. รู้จักดี
 - ๒. พอรู้จัก
 - ๓. ไม่รู้จัก (ข้ามไปถามส่วนที่ ๔ - ๕)
- ๑๘. ท่านได้ไปร่วมประชุมจัดตั้งศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กหรือไม่
 - ๑. ได้ไปร่วมประชุม (ระบุจำนวนครั้ง) ครั้ง
 - ๒. ไม่ได้ไปร่วมประชุม

๑๕

๑๖

ส่วนที่ ๒ ความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

ต่อไปนี้ ขอทราบความคิดเห็นของท่านที่มีต่อพัฒนาการประจำตำบล และอำเภอ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด

๒๑. พัฒนาการที่มีความน่าไว้วางใจมากคือ คนที่มีลักษณะ ๓ ข้อ ดังต่อไปนี้

- ๑. เป็นคนมีความสุภาพ เรียบร้อย
- ๒. เป็นคนที่ให้ความสนใจ (ช่วยเหลือรับฟังเรื่องราว ให้คำแนะนำ ฯลฯ) เมื่อมีชาวบ้านมาติดต่อขอ คำแนะนำหรือความช่วยเหลือ
- ๓. เป็นคนที่เข้ากับชาวบ้านส่วนใหญ่ได้ (มีลักษณะที่ทำให้ชาวบ้านพอใจอยากคบด้วย)

มาก	ปานกลาง	น้อย

๑๗

ถ้ามีคุณสมบัติเพียง ๒ อย่าง เช่น เป็นคนสุภาพและ เข้ากับชาวบ้านได้ถือว่า น่าไว้วางใจปานกลาง ถ้ามีคุณสมบัติเพียงอย่างเดียว คือไม่สุภาพและ เข้ากับ ชาวบ้านไม่ได้ แต่ เป็นคนที่ให้ความสนใจ เมื่อมีชาวบ้านมาติดต่อขอคำแนะนำ หรือความช่วยเหลือให้ถือว่าเป็นคนน่าไว้วางใจน้อย พัฒนาการท้องถิ่นที่ท่านรู้จัก มีความน่าไว้วางใจ มาก ปานกลาง หรือน้อย

๒๒. พัฒนาการที่มีความเชี่ยวชาญมากคือคนที่มีลักษณะ ๓ ข้อ
ดังต่อไปนี้

๑. เวลาที่มีคนซักถามข้อสงสัย พัฒนาการตอบคำถาม
ได้อย่างรวดเร็ว
๒. พัฒนาการอธิบายคำตอบให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน
๓. พัฒนาการมีความรู้ดี เกี่ยวกับการจัดตั้งและการ
ดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก (เหตุผลและ
หลักการการตั้งศูนย์ เด็กการคัดเลือกผู้ดูแลเด็กและ
คณะกรรมการต่าง ๆ ฯลฯ)

ถ้าพัฒนาการมีลักษณะ เพียง ๒ ข้อ ถือว่ามีความเชี่ยวชาญปานกลาง ถ้ามี
ลักษณะตรงตามที่บอกมานี้เพียง ๑ ข้อ ถือว่าเชี่ยวชาญน้อย พัฒนาการที่
ท่านรู้จัก มีความเชี่ยวชาญมาก ปานกลาง หรือน้อย

มาก	ปานกลาง	น้อย

๑๘

๒๓. พัฒนาการที่มีความคล่องตัวมากในการทำงาน
มีลักษณะ ๓ ข้อ ดังต่อไปนี้คือ

๑. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
๒. เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ (คุยกันยิ้มแย้ม
แจ่มใสต่อกัน ประึกษาหาหรือกัน ฯลฯ)
๓. เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานพัฒนาหมู่บ้านขึ้น
พัฒนาการได้ใช้ความพยายาม เพื่อแก้ไขปัญหา.

ถ้าพัฒนาการมีลักษณะ เพียง ๒ ข้อ ถือว่ามีความคล่องตัวปานกลาง ถ้าพัฒนาการมี
ลักษณะตรงตามที่บอก ๑ ข้อ ถือว่าความคล่องตัวน้อย พัฒนาการที่ท่านรู้จักมีความ
คล่องตัวมาก ปานกลาง หรือน้อย

มาก	ปานกลาง	น้อย

๑๙

๒๔. โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ท่าน เชื่อตามคำแนะนำของพัฒนากรมากน้อยเพียงใด

๑. เชื่อหมด (๑๐๐%)	๓. เชื่อครึ่งเดียว (๕๐%)
๒. เชื่อเกือบหมด (๗๕%)	๔. เชื่อเล็กน้อย (๒๕%)
	๕. ไม่เชื่อเลย (๐)

๒๕. ถ้าพัฒนากรเชิญไปร่วมประชุม ท่านพร้อมจะเข้าร่วมด้วยเพียงใด

๑. ไปทุกครั้ง
๒. ไปบางครั้ง เพราะ
๓. ไม่ไปเลย เพราะ

ส่วนที่ ๓ ความพยายามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

เหตุการณ์ต่อไปนี้เกิดขึ้นจริง "ใช่" หรือ "ไม่ใช่"

๓๐๑. พัฒนากรได้พบปะพูดคุยกับคนในหมู่บ้าน
๓๐๒. พัฒนากรเป็นผู้ที่รู้ปัญหาของหมู่บ้าน
๓๐๓. พัฒนากรมีความสนใจใฝ่ถามทุกข์สุขชาวบ้าน
๓๐๔. พัฒนากรรู้จักหมู่บ้านดี (ได้แก่รู้จักผู้นำของหมู่บ้าน
ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน เป็นต้น)

ใช่	ไม่ใช่

วิธีการทำงานของพัฒนากรก่อนการจัดตั้งศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก

๓๐๕. พัฒนากรได้พูดคุยให้ชาวบ้านฟังถึงความสำคัญของการ
เลี้ยงดูเด็กอายุ ๓-๖ ปี

๒๐

๒๑

๒๒

๒๓

๒๔

๒๕

๒๖

๓๐๖. พัฒนาการได้เชิญชาวบ้านมาประชุม พูดคุยกันเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอายุ ๓-๖ ปี
๓๐๗. พัฒนาการได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมายและประโยชน์ของการจัดตั้งศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
๓๐๘. พัฒนาการได้แจกเอกสาร เรื่องศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กให้ชาวบ้านได้อ่าน
๓๐๙. พัฒนาการ เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้ซักถามข้อสงสัยในที่ประชุม
๓๑๐. พัฒนาการ เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
๓๑๑. ชาวบ้านมาประชุมร่วมกันกำหนดวิธีทำงานและ เลือกคณะกรรมการพัฒนา เด็ก เล็ก (กพค.) โดยมีพัฒนาการ เป็นผู้ให้คำปรึกษา
- การทำงานของพัฒนาการภายหลังการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กแล้ว
๓๑๒. มีการชักชวนให้ชาวบ้านพาลูกหลานอายุ ๓-๖ ปีไปเข้าศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กอย่างทั่วถึง (เช่นปิดกระดาศพุดชักชวนตามบ้าน เป็นต้น)
๓๑๓. หลังจากตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กแล้ว พัฒนาการได้มาติดตามดูงานของศูนย์เด็ก เสมอ ๆ

ใช่	ไม่ใช่

| ๒๗

| ๒๘

| ๒๙

| ๓๐

| ๓๑

| ๓๒

| ๓๓

| ๓๔

ส่วนที่ ๔ ประโยชน์ที่ประชาชนคาดว่าจะได้รับจากศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก

การส่งลูกหลานไปเข้าศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กนั้นท่านคิดว่าเป็นการ

๔๑. ช่วยแบ่ง เบาภาระการ เลี้ยงดู เด็กของพ่อแม่ ผู้ปกครอง
๔๒. ช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีเวลาทำงานได้มากขึ้น
๔๓. ทำให้เด็กได้รับการ เลี้ยงดูอย่างถูกต้อง
๔๔. ทำให้เด็กมีสุขภาพ (แข็งแรงขึ้น) ดีขึ้น
๔๕. เด็กอ่านออก เขียนได้ เร็วกว่า เด็กนอกศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
๔๖. ศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กได้ช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูลูกหลานอย่างถูกต้อง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย

๓๕

๓๖

๓๗

๓๘

๓๙

๔๐

ส่วนที่ ๕ ความสามารถเข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่นในการพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก

ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๕๐๑. การพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้า เป็นหน้าที่ ของทุก ๆ คนในหมู่บ้าน
๕๐๒. ถ้ามีการประชุมใด ๆ เพื่อพัฒนาหมู่บ้านของเรา เราควรไปร่วมด้วย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย

๔๑

๔๒

๕๐๓. ถ้ามีการลงมือกระทำการใด ๆ เพื่อพัฒนาหมู่บ้านเรา เราควรให้ความร่วมมือด้วย
๕๐๔. ควรบอกให้เพื่อนบ้านทราบถึงข่าวที่ได้รับจากพัฒนากร
๕๐๕. ท่านคิดว่าคณะกรรมการและพัฒนากร ท่านนั้นมีสิทธิ์ แสดงความคิดเห็นใด ๆ ในที่ประชุม ชาวบ้านอื่น ๆ ไม่มีสิทธิ์
๕๐๖. การคัดเลือกคณะกรรมการพัฒนา เด็ก เล็กและผู้ดูแล เด็ก เล็กนั้น เป็นหน้าที่ของพัฒนากรหรือร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) เท่านั้น
๕๐๗. ท่าน เป็นบุคคลหนึ่งที่มีสิทธิ์ลงมติจัดตั้ง หรือยก เลิก ศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
๕๐๘. การติดตามดูแลกิจการงานของศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนา เด็ก เล็ก เท่านั้น
๕๐๙. เมื่อศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กมีปัญหา เกิดขึ้นท่านหรือศูนย์ สามารถขอคำแนะนำจากพัฒนากรได้
๕๑๐. ผู้ปกครอง เด็กมีส่วนช่วยให้ศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก อยู่ได้โดยการช่วยค่าบำรุงการศึกษา
๕๑๑. ศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก เป็นสถานที่ราชการ
๕๑๒. การดูแลศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กนั้น เป็นหน้าที่ของพัฒนากร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย

| ๕๓

| ๕๔

| ๕๕

| ๕๖

| ๕๗

| ๕๘

| ๕๙

| ๕๐

| ๕๑

| ๕๒

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย

๕๑๓. สมาชิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเข้าร่วมประชุม
ประจำเดือนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกครั้ง

๕๑๔. การจัดประชุมให้ผู้ปกครองเด็กกับผู้ดูแลเด็กได้
พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันบ่อย ๆ นั้น
เป็นหน้าที่หนึ่งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๕๓
๕๔

ส่วนที่ ๖ ระดับของการเปิดรับสื่อ

(ข้อ ๖๑-๖๒ ตามเหตุการณ์ช่วง ๑ ปี ที่ผ่านมาจนถึงเวลาสัมภาษณ์)

เคย	ไม่เคย

๖๑. ในช่วง ๑ ปีที่ผ่านมาจนถึงเวลานี้ ท่านเคยทราบข่าว
เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากสื่อชนิดใดบ้าง

- ๑. พัฒนาการ
- ๒. วิทยุ
- ๓. โทรทัศน์
- ๔. หนังสือพิมพ์
- ๕. ไปสเตอร์
- ๖. เอกสารเผยแพร่
- ๗. เจ้าหน้าที่รัฐ (ยกเว้นพัฒนาการ)

๕๕
๕๖
๕๗
๕๘
๕๙
๖๐
๖๑

- ๘. คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก (กพด.)
- ๙. ผู้ดูแลเด็กเล็ก (ผดต.)
- ๑๐. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

เคย	ไม่เคย

๖๒
๖๓
๖๔

๖๒. ท่านเคยทราบข่าวศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก เกี่ยวกับ เรื่อง
ต่อไปนี้หรือไม่

- ๑. การ เปิดศูนย์พัฒนา เด็ก เล็กแห่งใหม่
- ๒. การประกวดศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
- ๓. กอง เงินทุนศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
- ๔. การเปิดศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
- ๕. จุดมุ่งหมายการตั้งศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
- ๖. ความสำคัญของศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
- ๗. การเรียกประชุมประจำเดือนของศูนย์พัฒนา
เด็ก เล็ก เขตท่าน
- ๘. การอบรมเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
- ๙. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

เคย	ไม่เคย

๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒

๖๓. ท่านติดตามข่าวภายในประเทศจากสื่อชนิดใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ๑. วิทยุ
- ๒. โทรทัศน์

เคย	ไม่เคย

๗๓
๗๔

- ๓. หนังสือพิมพ์
- ๔. เพื่อนบ้าน
- ๕. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

เคย	ไม่เคย

—
๗๕
—
๗๖

๖๔. ท่านติดตามข่าวต่างประเทศจากสื่อชนิดใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ๑. วิทยุ
- ๒. โทรทัศน์
- ๓. หนังสือพิมพ์
- ๔. เพื่อนบ้าน
- ๕. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

เคย	ไม่เคย

—
๗๗
—
๗๘
—
๗๙
—
๘๐

๖๕. ในรอบ ๓ เดือนที่ผ่านมา ท่านเดินทางไปนอกเมืองบ้างหรือไม่

- ๑. ท่านเดินทางไปนอกเมือง เพื่อไปเที่ยวชุนยการค้า.....ครั้ง
- ๒. ท่านเดินทางไปนอกเมือง เพื่อไปดูหนัง.....ครั้ง
- ๓. ท่านเดินทางไปนอกเมือง เพื่อไปซื้อของ.....ครั้ง
- ๔. ท่านเดินทางไปเยี่ยมญาติครั้ง
- ๕. ท่านเดินทางไปติดต่อธุรกิจการค้า.....ครั้ง
- ๖. ท่านเดินทางไป อื่น ๆครั้ง
- ๗. ไม่ได้ไปเลย

—
๒
บัตรที่ ๑
— — —
๒ ๓ ๔
เลขที่แบบสัมภาษณ์
— — —
๕ ๖
— — —
๗ ๘
— — —
๙ ๑๐
— — —
๑๑ ๑๒
— — —
๑๓ ๑๔
— — —
๑๕ ๑๖

ส่วนที่ ๗ ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก

ขอทราบความคิดเห็นของท่านที่มีต่อวิธีการเลี้ยงดู เด็กของศูนย์พัฒนา เด็ก เล็ก
ในแต่ละวันดังต่อไปนี้ ว่าท่านเห็นด้วยหรือไม่ เพียงใด

	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๗๐๑. การให้ เด็ก เล็ก เคารพธงชาติทุก ๆ เช้า		
๗๐๒. การสอนให้ เด็ก ร้องรำทำ เพลง		
๗๐๓. การสอนให้ เด็ก เขียนหนังสือ		
๗๐๔. การสอนให้ เด็ก หัดวาดภาพ		
๗๐๕. การสอนให้ เด็ก หัดอ่านหนังสือ		
๗๐๖. การสอนให้ เด็ก คิด เลข		
๗๐๗. การสอนให้ เด็ก เล่น เกม สต่าง ๆ		
๗๐๘. การ เล่านิทานให้ เด็ก ฟัง		
๗๐๙. การสอนมารยาท		
๗๑๐. การกินของว่างตอนบ่าย		
๗๑๑. การให้ เด็กนอนพักผ่อนตอนบ่าย		
๗๑๒. การสอนโดยเน้นให้ เด็กรู้จัก เล่นกับเพื่อนและมีความ สามัคคีมากกว่า เน้นให้ เด็กอ่านออก เขียนได้		
๗๑๓. โดยสรุปแล้วท่านคิดว่าวิธีการเลี้ยงดู เด็กของศูนย์ พัฒนา เด็ก เล็ก เหมาะสมดีแล้วหรือไม่		

๑๗

๑๘

๑๙

๒๐

๒๑

๒๒

๒๓

๒๔

๒๕

๒๖

๒๗

๒๘

๒๙

	เหมาะสม ดีแล้ว	ควร ปรับปรุง
๗๑๔. ท่านคิดว่าผู้ดูแลเด็ก (ผดต.) คนปัจจุบันเหมาะสมกับตำแหน่งหรือไม่		
๗๑๕. ท่านคิดว่าผู้ดูแลเด็ก (ผดต.) คนปัจจุบันมีความรู้ความสามารถในด้านการดูแลเด็กเพียงพอแล้วหรือไม่		
๗๑๖. จากผลงานที่ผ่านมาท่านคิดว่าคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก (กพด.) ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีหรือไม่		
๗๑๗. ท่านคิดว่าสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสมหรือไม่		
๗๑๘. ท่านคิดว่าตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีแล้วหรือไม่		
๗๑๙. ท่านคิดว่า ค่าบำรุงการศึกษาที่ชาวบ้านจ่ายให้กับศูนย์เมื่อนำเด็กมาเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น เหมาะสมดีแล้วหรือไม่		
๑. เหมาะสมดีแล้ว		๒. แพงเกินไป
๗๒๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
๑. เห็นด้วย		๒. ไม่เห็นด้วย

๓๐

๓๑

๓๒

๓๓

๓๔

๓๕

๓๖

ส่วนที่ ๘ การยอมรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๘๑. ท่านเคยใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือไม่

๑. ปัจจุบันใช้บริการอยู่
๒. เป็นสมาชิกรุ่นแรกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
๓. เป็นสมาชิกรุ่นหลังของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
๔. ไม่เคยใช้บริการเลย

๘๒. จากข้อ ๘๑ ถ้าตอบว่าไม่ได้ใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยากรบว่า
เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเต็มแล้ว
๒. ไม่มีเงินเสียค่าบำรุงการศึกษา
๓. มีผู้ดูแลที่บ้านแล้ว
๔. ไม่ชอบวิธีเลี้ยงเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
๕. ใช้บริการของโรงเรียนอนุบาลเอกชน
๖. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๘๓. จากข้อ ๘๑. ถ้าตอบว่าใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยากรบว่าใครเป็นผู้
ตัดสินใจส่งเด็กเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๑. พ่อ
๒. แม่
๓. ญาติ (ระบุความสัมพันธ์กับเด็ก)
๔. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๓๗

๓๘

๓๙

๔๐

๔๑

๔๒

๔๓

๔๔

๔๕

๔๖

ส่วนที่ ๔ ถามเฉพาะผู้ที่ใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่านั้น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดให้มีการประชุมประจำเดือน เพื่อให้ผู้ปกครองกับผู้ดูแลเด็ก
ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พุดคุยกัน ในฐานะที่ท่านเป็นสมาชิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๔๑. ท่านได้ไปร่วมประชุมเป็นประจำทุกเดือนหรือไม่

- ๑. ไปทุกครั้ง (ข้ามไปตามข้อ ๔๓)
- ๒. ไปเป็นบางครั้ง
- ๓. ไม่เคยไปเลย

—
๔๗

๔๒. จากข้อ ๔๑. ถ้าตอบว่า "ไปเป็นบางครั้ง หรือไม่เคยไปเลย" อยากทราบว่า
เพราะเหตุใด

- ๑. ไม่ว่าง
- ๒. ไม่ทราบว่ามีการประชุม
- ๓. การประชุมไม่สำคัญ
- ๔. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

—
๔๘

—
๔๙

—
๕๐ ๕๑

๔๓. ท่านคิดว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดให้มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน
หรือไม่

—
๕๒

- ๑. เห็นด้วย (จบ)
- ๒. ไม่เห็นด้วย (ถามต่อข้อ ๔๔)

๔๔. จากข้อ ๔๓. ถ้าตอบว่า ไม่เห็นด้วย เพราะเหตุใด

- ๑. เป็นการเสียเวลา
- ๒. บ่อยเกินไป
- ๓. เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านกับผู้ดูแลเด็กเล็กเท่านั้น
ที่ต้องเข้าประชุม
- ๔. ไม่มีเวลาว่าง
- ๕. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

—
๕๓

—
๕๔

—
๕๕

—
๕๖

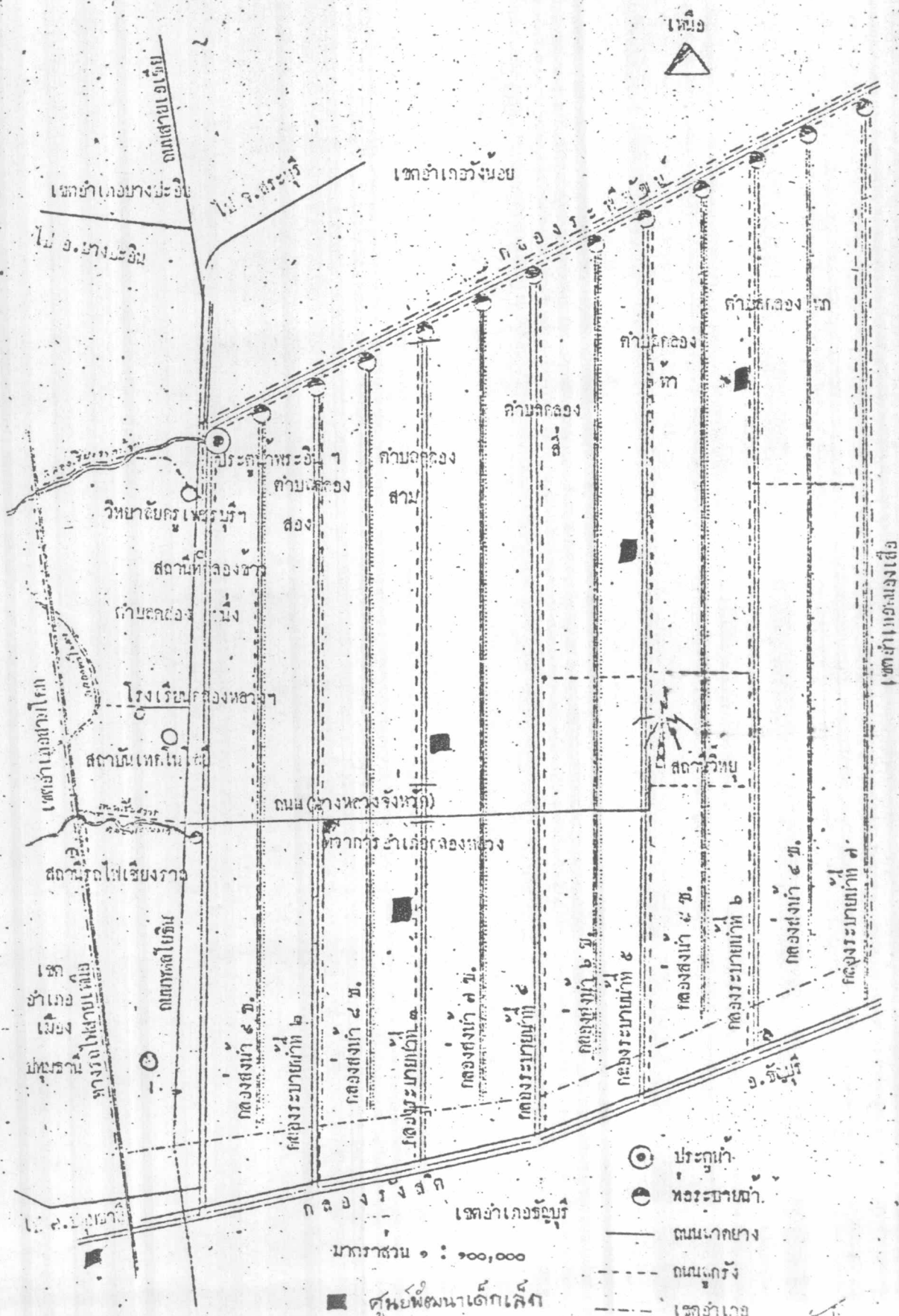
—
๕๗

ภาคผนวก ค.

แผนที่อำเภอลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี

แผนที่อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

- ประตุน้ำ
- ทอระบานน้ำ
- ถนนแฉกขาง
- - - ถนนแฉกรัง
- - - เขตอำเภอ

มาตราส่วน ๑ : ๑๐๐,๐๐๐

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ภาคผนวก ง .

ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการวิจัย

อำเภอลองหลวงเป็นหนึ่งในเจ็ดอำเภอของจังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่บนถนนพหลโยธิน ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๔๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๒๔๔ ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล คือ ตำบลคลอง ๑-๖ ตามลำดับ รวม ๑๐๖ หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น ๕๗,๘๖๕ คน (สถิติปี ๒๕๒๒) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพการเกษตรและการอุตสาหกรรม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างประชาชนกับพัฒนาการ ตามหลักการพัฒนาของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีจำนวน ๕ ศูนย์ มีชื่อดังต่อไปนี้

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซอยประทานพร ตำบลคลองหนึ่ง
๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดกลางคลองสาม ตำบลคลองสาม
๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกิดการอุดม ตำบลคลองสาม
๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหัตถสารเกษตร ตำบลคลองห้า
๕. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพลหาร ตำบลคลองหก

ศูนย์ที่ได้รับเลือกในการทำวิจัยครั้งนี้ มี ๓ ศูนย์ คือ

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซอยประทานพร หมู่ที่ ๒ ตำบลคลองหนึ่งจัดตั้งขึ้นประมาณปี ๒๕๒๑ ค่าบำรุงการศึกษา ๑๐๐ บาท/คน/เดือน เปิดบริการทั้งปี หยุดเฉพาะวันอาทิตย์และวันเทศกาล ผู้ปกครองเด็กอายุ ๓-๖ ปี มีอาชีพการอุตสาหกรรม
๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกิดการอุดม หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองสาม จัดตั้งขึ้นประมาณปี ๒๕๒๓ ค่าบำรุงการศึกษา ๓๐ บาท/คน/เดือน เปิดบริการตามภาคการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา

ประชากรบริเวณใกล้เคียงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนี้ ตั้งบ้านเรือนริมฝั่งคลองส่งน้ำทั้ง ๒ ด้าน โดยด้านหนึ่งไม่มีถนนตัดผ่าน การคมนาคมต้องใช้เรือหรือแพข้ามฟาก

๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหัตถสารเกษตร หมู่ที่ ๘ ตำบลคลองห้า จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๔ ค่าบำรุงการศึกษา ๔๐ บาท/คน/เดือน เปิดบริการตามภาคการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา

ประชาชนบริเวณใกล้เคียงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนี้ ตั้งบ้านเรือนริมฝั่งคลองส่งน้ำทั้ง ๒ ด้าน โดยด้านหนึ่งไม่มีถนนตัดผ่าน การคมนาคมต้องใช้เรือหรือแพข้ามฟาก

อนึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง ๓ ศูนย์เปิดบริการโดยเสรีให้กับประชาชนที่มีบุตรหลานอายุ ๓-๖ ปี ทั้งที่อยู่ใกล้และไกลออกไปใช้บริการนี้ได้ ปรากฏว่ามีผู้ใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าว ประมาณ ๑๗๒ ราย ขณะที่ไม่มีผู้ใช้บริการประมาณ ๒๐๔ ราย

ภาคผนวก จ.

กิจกรรมประจำวันศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๗.๐๐ น. - ๑๑.๐๐ น.

รับเด็กจากผู้ปกครอง นำเด็กเข้าแถวเคารพธงชาติ หัดกายบริหาร ร้องเพลง อ่านหนังสือ
เล่านิทาน วาดรูป ระบายสี เป่าสี หยดสี ฯลฯ

๑๑.๐๐ น. - ๑๒.๐๐ น.

ล้างมือ รับประทานอาหาร สวดมนต์นอน

๑๔.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น.

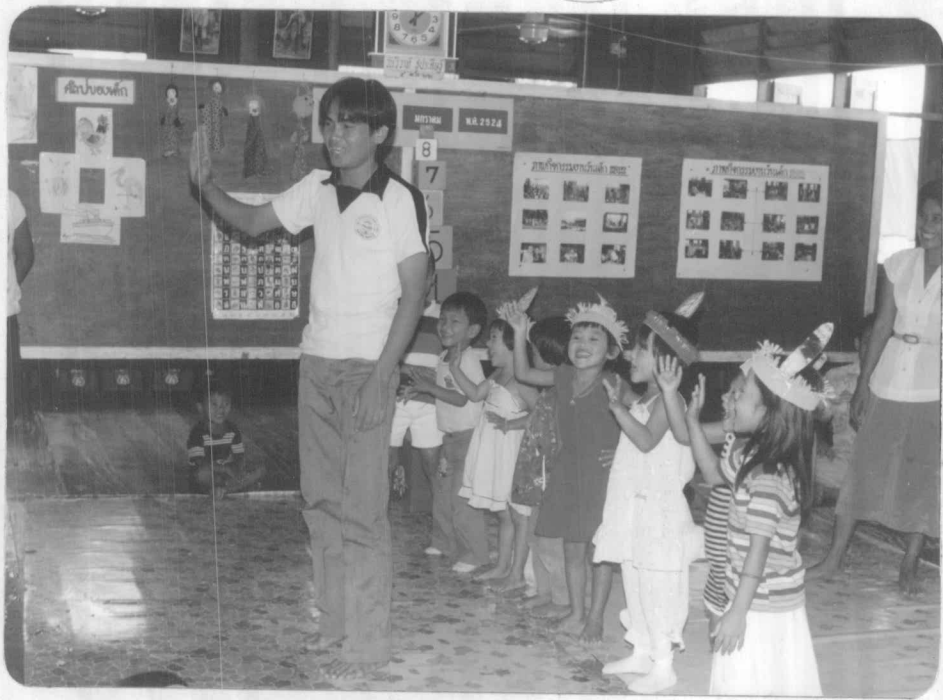
ตื่นนอน ล้างหน้า แต่งตัว รับประทานอาหารว่าง (เป็นบางวัน) เตรียมตัวกลับบ้าน

๑๖.๐๐ น.

ปิดศูนย์

ภาคผนวก ฉ.

ภาพแสดงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตการวิจัย

กิจกรรมวันเด็ก ปี ๒๕๒๔ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอยประธานพร ตำบลคลองหนึ่ง
อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สตรีที่ยืนอยู่ข้างหลัง คือ ผู้ดูแลเด็ก ประจำศูนย์ฯ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกิดการอุดม ตำบลคลองสาม อำเภอลำปางหลวง
จังหวัดปทุมธานี

เด็ก ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกิดการอุดม กำลังเตรียมตัวกลับบ้าน
สตรีในภาพคือ ผู้ดูแลเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดเกิดการอุดม แห่งใหม่ ซึ่งจะเปิดดำเนินการแทน
ศูนย์ฯ เก่า (หน้า ๑๐๘) ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๕ เป็นต้นไป

เด็ก ๆ กำลังออกกำลังกายกันอย่างสนุกสนานในบริเวณสนามเด็กเล่น
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดหัตถสารเกษตร ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัด
ปทุมธานี

ผู้ดูแลเด็กจะดูแลให้เด็ก ๆ สวดมนต์ และนอนพักผ่อนในช่วงบ่าย เวลา

๑๒.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

ภาคผนวก ข.

ศูนย์เด็กก่อนวัย เรียนโดยสังเขป

อนุสนธิจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (ปี ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา เด็กและ เยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และได้เน้นถึงความสำคัญของ เด็กก่อนวัยเรียน หรือ เด็กปฐมวัยด้วย ทั้งนี้เพราะ เด็กวัยก่อน เข้าเรียนดังก้าว โดยเฉพาะเด็ก ๆ ในแหล่งเสื่อมโทรม และชนบทห่างไกลส่วนใหญ่กำลังประสบปัญหาการขาดแคลนอาหาร ขาดหลักประกันด้านสาธารณสุข และการศึกษา อันจักเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคนต่อไป การบริการ เด็กวัยก่อนเรียนนี้มีทั้งในรูปแบบของรัฐ และเอกชน ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะ บริการศูนย์เด็กของรัฐและ เน้น เฉพาะ เขตชนบท เท่านั้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ ๘๐% ของประเทศอาศัยอยู่ในเขตชนบทซึ่งย่อมจะ เป็นกลุ่มใหญ่ที่สมควรได้รับความสนใจนั้นเอง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับศูนย์เด็ก

ส่วนราชการที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์เด็กก่อนวัย เรียน ทั้งในเขต เมืองและ เขตชนบท มีดังต่อไปนี้ คือ

๑. ทบวงมหาวิทยาลัย
๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน
๓. กรมสามัญศึกษา
๔. กรมการศาสนา
๕. กรมการฝึกหัดครู
๖. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
๗. เทศบาล
๘. กรุงเทพมหานคร
๙. กรมการพัฒนาชุมชน
๑๐. กรมประชาสัมพันธ์
๑๑. กรมอนามัย

ตารางแสดง หน่วยงานที่จัดบริการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน รูปแบบที่จัด เขตบริการและจำนวนศูนย์
หรือโรงเรียน (ปี ๒๕๒๐)

หน่วยงานที่จัด (สังกัด)	รูปแบบ	เขตบริการ	จำนวนศูนย์
ทบวงมหาวิทยาลัย	โรงเรียนสาธิต	ในเมือง	๕
กระทรวงศึกษาธิการ			
-สำนักงานคณะกรรมการ-			
การศึกษา เอกชน (สช.)	โรงเรียนอนุบาล	ในเมืองและชนบท	๑,๓๔๖
-กรมสามัญศึกษา	โรงเรียนอนุบาล	ในเมือง	๗๕
-กรมการศาสนา	โรงเรียนเด็กก่อนวัยเรียน	ในเมืองและชนบท	๒๑๗
-กรมการฝึกหัดครู	ชั้นเด็กเล็กในโครงการ ฝึกหัดครูชนบท	ชนบท	๗๐
	ร.ร.สาธิต	ในเมือง	๓
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น			
-องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ชั้นเด็กก่อนวัยเรียน	ในเมืองและชนบท	๑,๔๘๗
-เทศบาล	ชั้นเด็กก่อนวัยเรียน	ในเมือง	๗๔
-กทม.	ชั้นเด็กก่อนวัยเรียน	ในเมือง (ชานเมือง)	๑๑
	ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน	ในเมือง	๑๔
กระทรวงมหาดไทย			
-กรมการพัฒนาชุมชน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ชนบท	๓๖๐
-กรมประชาสงเคราะห์	สถานสงเคราะห์และสถาน รับเลี้ยงเด็กของเอกชนและที่ กรมฯ จัดเช่นบ้านราชวิถี	ในเมือง	ประมาณ ๒๓๘
กระทรวงสาธารณสุข			
-กรมอนามัย	ศูนย์โภชนาการเด็ก	ชนบท	๕๘๒
-กรมการแพทย์	ศูนย์สุขวิทยาจิต	ในเมือง	๑
มูลนิธิ สมาคม	พิริยานุเคราะห์ หมู่บ้านโสสะ หมู่บ้านคำพลอย สภาสตรี	ในเมือง	

จากตารางแสดงหน่วยงานที่รับผิดชอบศูนย์เด็ก จะเห็นได้ว่า มีเพียง ๒ หน่วยงานเท่านั้น ที่มีบทบาทรับผิดชอบศูนย์เด็กในเขตชนบทอย่างเต็มที่ ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีรูปแบบการบริการ เน้นในรายละเอียดแตกต่างกันดังจะได้อธิบายต่อไป

ศูนย์โภชนาการ

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยกองโภชนาการ ได้จัดบริการศูนย์เด็กในรูปแบบที่เรียกว่า "ศูนย์โภชนาการ" เพราะเด็กส่วนใหญ่ในชนบทประสบปัญหาการขาดแคลนอาหารที่จำเป็นสำหรับร่างกาย ทำให้กระทบกระเทือนต่อการเจริญเติบโต ทั้งทางร่างกายและสมอง

วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์โภชนาการของกรมอนามัย มุ่งให้เด็กเล็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี เผยแพร่ความรู้ทางโภชนาการแก่ พ่อ-แม่-เด็ก ตลอดจนช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน กล่าวคือให้บริการเด็กเล็กในด้าน สุขภาพ-อนามัย อาหาร-โภชนาการ และการศึกษา

เกณฑ์การจัดตั้งศูนย์โภชนาการนั้น กำหนดให้ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ประมาณ ๖๐ คน/แห่ง ให้เลือกท้องถิ่นที่มีปัญหาทางโภชนาการมากมาก่อน และให้คำนึงถึงการสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่น หรือกรรมการหมู่บ้านของชุมชนนั้น สถานที่จัดตั้งศูนย์ ควรอยู่ใกล้บริเวณสถานีอนามัย สำนักงานผดุงครรภ์ หรืออยู่ในศูนย์กลางของหมู่บ้าน ที่สามารถติดต่อไปมาได้สะดวก

ศูนย์โภชนาการ กรมอนามัย กำหนดอายุที่จะรับเด็กเข้าศูนย์ ให้อยู่ในช่วงอายุ ๒-๕ ปี ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของเด็กคิดเป็น ๘๒๘ บาท/คน/ปี โดยอยู่ในความดูแลของบุคคลากรของศูนย์ ซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่อนามัย และพี่เลี้ยงเด็ก (ส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.๗ หรือต่ำกว่า) ในอัตราส่วนบุคคลากรต่อเด็กโดยเฉลี่ยเป็น ๑ : ๑๘

การดำเนินงานของกรมอนามัย เป็นไปโดยได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาชุมชน องค์การยูนิเซฟ เป็นต้น ปัจจุบันกรมอนามัยได้เพิ่มโครงการ "เลี้ยงอาหารเด็ก" เป็นโครงการที่จัดอาหารที่มีคุณค่าให้กับเด็ก โดยเด็กไม่ต้องอยู่ตลอดวัน ผู้ปกครองเพียงแต่นำเด็กมารับบริการเมื่อถึงเวลานัดเท่านั้น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กองปฏิบัติการ กรมพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และประสานงานการดำเนินการจัดบริการเด็กเล็ก โดยใช้ชื่อว่า "ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" เน้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อความสามัคคีและพัฒนาท้องถิ่นตน ส่วนทางราชการจะให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เด็กที่มีอายุ ๓-๖ ปี ในเขตพัฒนา ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสม เสริมสร้างความรู้เจริญเติบโต ทั้งทางร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยเผยแพร่วิทยาการแผนใหม่ไปสู่บิดามารดา ผู้ปกครองเด็กและชุมชน

เด็กจะอยู่ในความดูแลของผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลในท้องถิ่น (ส่วนใหญ่ วุฒิป.๗ หรือต่ำกว่า) ที่มีศรัทธาในการเลี้ยงดูเด็ก โดยที่ทางกรมพัฒนาชุมชนได้ทำการฝึกอบรมให้ อัตราส่วนโดยเฉลี่ยของเด็กต่อบุคลากร ๑ คน เป็น ๑๓ : ๑ และค่าใช้จ่ายส่วนตัวเด็กเป็น ๖๕๙ บาท/คน/ปี

ก่อนเริ่มการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เจ้าหน้าที่รัฐคือ พัฒนาการหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริม จะต้องประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) และคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) ตลอดจนชาวบ้านในหมู่บ้านและบริเวณที่จะจัดตั้งศูนย์ ได้เข้าใจแนวทาง วัตถุประสงค์จนถึงขั้นการยอมรับการจัดตั้งศูนย์ เพราะเห็นประโยชน์ก่อน ดังนั้นบุคคลที่สำคัญต่อการยอมรับการจัดตั้งศูนย์คือ บิดา มารดา ผู้ปกครองเด็ก อันเป็นบุคคลที่จะตัดสินใจยอมรับศูนย์เด็ก และส่งบุตรหลานตนเข้ารับบริการในที่สุด

๑๑๗.

ประวัติผู้เขียน

นางลักษณ์ ขวาลไพบูลย์ เกิด ๑๔ มีนาคม ๒๔๙๙ การศึกษา วทบ. (สาธารณสุขศาสตร์)
ปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ปัจจุบันรับราชการ
กองสุขาภิบาล กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาล ๔